

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 240/09-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. K. a Z. K., obaja bytom L., zastúpených advokátom JUDr. P. M., D., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 19/2008 z 30. marca 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. K. a Z. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júna 2009 doručená sťažnosť Ľ. K. a Z. K., obaja bytom L. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. P. M., D., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 19/2008 z 30. marca 2009.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia boli odporcami v konaní o zaplatenie pohľadávky s príslušenstvom vedenom na Okresnom súde Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C/46/2002. Rozsudkom okresného súdu zo 16. januára 2007 boli zaviazaní zaplatiť žalovanú istinu s príslušenstvom a trovy konania. Na základe odvolania sťažovateľov rozhodoval o opravnom prostriedku Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom sp. zn. 9 Co/105/2007 z 10. júla 2007 potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým boli sťažovatelia zaviazaní zaplatiť žalobcovi sumu 174 839 Sk, a tiež vo výroku o náhrade trov prvostupňového konania. Odvolací súd zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté o úrokoch z omeškania. Sťažovatelia podali proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým tento potvrdil výrok rozsudku prvého stupňa zaväzujúci odporcov zaplatiť žalovanú istinu a trovy prvostupňového konania, dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnili § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 19/2008 z 30. marca 2009 dovolanie sťažovateľov odmietol s odôvodnením, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Týmto rozhodnutím boli podľa sťažovateľov *„porušené práva sťažovateľov zaručené článkom 46 ods. 1, Ústavou Slovenskej republiky a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a to z toho dôvodu, že sa Najvyšší súd nezaoberal dôvodmi dovolania zákonným spôsobom, ale v odôvodnení určil sám dovolací dôvod sťažovateľov“*.

V sťažnosti je ďalej uvedené: *„Sťažovatelia v dovolaní uviedli ako dovolací dôvod skutočnosť, že sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom v tom zmysle, že sa odvolací súd nezaoberal v zmysle ustanovenia § 212 ods. 1 všetkými dôvodmi a celým rozsahom odvolania.*

Takýto postup Krajského súdu nemôže byť, podľa nášho názoru, vyhodnotený ako námietka nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože sa jedná o procesný postup súdu pri rozhodovaní o odvolaní.

Sme toho názoru, že právo na spravodlivý proces zaručené v uvedených ustanoveniach Ústavy SR ako aj Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňa aj právo na zákonné posúdenie akéhokoľvek podania resp. návrhu a v zmysle uvedeného, je podľa nášho názoru, neprípustné, aby sa akýkoľvek súd nezaoberal podaním účastníka konania v celom jeho rozsahu.

Podaním zo dňa 17. 4. 2008 sťažovatelia doručili Najvyššiemu súdu SR jeho rozsudok sp. zn.: 1 Cdo 235/2006, 1 Cdo 239/2006, v ktorom v rámci dovolania rozhodol v obdobnej veci. Sme toho názoru, že v právnom štáte sa od súdu očakáva, že právnu úpravu, ktorá sa nezmenila, uplatní rovnako v rovnakých veciach.

Z uvedeného vyplýva, že Najvyšší súd mal rovnakým spôsobom rozhodnúť aj o dovolaní sťažovateľov.“

Na základe uvedeného sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Právo sťažovateľov L. K. a manželky Z. K., obaja bytom L. na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 3. 2009, sp. zn.: 3 Cdo 19/2008.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky ruší uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 3. 2009, sp. zn.: 3 Cdo 19/2008.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľom L. K. a manželke Z. K., obaja bytom L. trovy právneho zastúpenia v čiastke 233,90 € na účet ich právneho zástupcu JUDr. P. M.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola

vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podmienky konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 a § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľov s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci.

Ústavný súd preskúmal sťažovateľmi namietané rozhodnutie najvyššieho súdu, ako aj ostatné prílohy podania. Z podania a jeho príloh vyplynulo, že najvyšší súd po preskúmaní dovolacieho dôvodu sťažovateľov usúdil, že v prípade sťažovateľov nedošlo k procesným vadám odvolacieho konania a že námietky dovolateľov sa v skutočnosti týkajú právneho posúdenia veci, ktoré však nezakladá samo osebe prípustnosť dovolania. Najvyšší súd odôvodnil svoje rozhodnutie takto:

„Treba zdôrazniť, že nesprávne právne posúdenie veci je síce považované za relevantný dovolací dôvod (vid’ § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.), samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby námietky dovolateľov o nesprávnej aplikácii ustanovenia § 636 Občianskeho zákonníka boli opodstatnené (dovolací súd ich z tohto aspektu neposudzoval), nimi vytýkaná skutočnosť by mohla mať za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nebola by ale spôsobilá založiť prípustnosť ich dovolania v zmysle § 237 O. s. p. Posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval, alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, by preto prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesné prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo). Keďže dovolanie odporcov nie je procesné prípustné, nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

K námietkam odporcov, že odvolací súd založil rozhodnutie na dôkazoch nesprávne vyhodnotených, dovolací súd uvádza, že nesprávne hodnotenie dôkazov nieje vadou konania v zmysle § 237 O. s. p. Súd neodníme účastníkovi možnosť pred ním konať tým, že nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov; jeho rozhodnutie môže byť z tohto dôvodu vecne nesprávne, avšak táto skutočnosť prípustnosť dovolania nezakladá.

Aj k námietke odporcov, že súdy pri rozhodovaní vychádzali z neúplných skutkových zistení, treba uviesť, že nimi tvrdená vada (ak k nej došlo) by mala povahu (len)

tzv. inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Takáto procesná vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.), nezakladá ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p.

Pokiaľ odporcovia dovolaním napadli výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, smeruje ich opravný prostriedok proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (vid' § 239 ods. 3 O. s. p.). V súvislosti s tým treba pripomenúť, že procesné vady konania v zmysle § 237 O. s. p. nevyšli v dovolacom konaní najavo.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania odporcov nemožno vyvodit' zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky ich dovolanie podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal v tejto časti napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“

Ústavný súd už judikoval, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodu na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní.

V sťažovateľmi napadnutom dovolacom konaní najvyšší súd vychádzajúc z dôvodov dovolania označených sťažovateľmi preskúmal jeho prípustnosť z hľadiska ustanovenia § 237 písm. f) OSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Sťažovatelia naplnenie tohto dôvodu odôvodnili tým, že súd sa nezaoberal ich tvrdeniami o spôsobe určenia ceny diela (či bola v zmluve o výstavbe domu cena diela

stanovená rozpočtom alebo odhadom) a o spôsobe vyúčtovania prác (či žalobca indexoval nielen práce, ale aj materiál).

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký postup súdu, ktorý znemožní účastníkovi konania realizáciu jeho procesných oprávnení. Podľa názoru najvyššieho súdu v posudzovanom prípade nešlo o procesnú vadu, ale o právne posúdenie veci, čo nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Najvyšší súd konštatoval, že rozsudok odvolacieho súdu netrpí vadou podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP. Sťažovateľmi tvrdená vada, ak by k nej došlo, by mala povahu len tzv. inej vady, ktorá však nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP. Dovolanie sťažovateľov preto podľa ustanovenia § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, odmietol.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov a ktoré sa stali základom na ich rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (podobne aj II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 231/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj I. ÚS 13/00, I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

Podľa ustanovenia § 132 OSP súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd prostredníctvom výkladu patriaceho do jeho výlučnej právomoci, a síce posúdením relevantnej právnej úpravy ustanovenia § 237 písm. f) OSP v kontexte súvisiaceho ustanovenia § 132 OSP, dospel k právnomu záveru, že sťažovateľmi označený dovolací dôvod nie je daný, pretože procesné vady konania v dovolacom konaní nevyšli najavo. Výsledok tejto interpretácie považuje ústavný súd za logický a dostatočný, majúci základ v aplikovanej právnej úprave, a ak jeho posúdenie nie je v súlade s názorom účastníka, tento postup nie je odňatím možnosti konať pred súdom.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Ústavný súd vzhľadom na uvedené odmietol sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. septembra 2009